

БИБЛИОТЕКА
СРПСКЕ ПРАВ. ВЕЛ. ГИМНАЗИЈЕ
НОВИ САД

3654

204 E 75

за

ПОЧИНАТЕЛЪ.

на Србекомъ езыку изяснена
КОНСТАНТИНОМЪ ИСАКОВИЧЪ

Адвокатомъ.

I.

У НОВОМЪ САДУ 1843.

издао

И. Стояновичъ, Книгопродаваць.

1169

У книгопродавниці П. И. Стояновића
у Нов. Саду могу се слѣдујуће кнѣиге добити:

(цѣна у Сребру)

Бой на Косову, отъ І. С. Поповића — 30 кр.

Всемірна Історія Магарашевића Ч. І. — 15. кр.

Духъ Списанія Досіѣеви, отъ Др. Предраговића — 24 кр.

Жертва на Смртъ, отъ Міх: Витковића — 12 кр.

Задигъ отъ Волтера, превео П. В. — 10 кр.

Історія Римска отъ основанія Рима, до пропасти Римске
Імперіе, отъ С. А. Димітріевића. Ч. І. — 1 фор.

Князь отъ Херцеговине, или Урошь и Феодора позорищ-
на Игра, превео Конст: Поповићъ — 30 кр.

Лукіана Мушицкогъ Стихотворенія. Книга II. — 1 фор.

Любомиръ у Елісіуму, отъ Милов: Видаковића 3. Части
у кожи везане — 8 фор.

Лура отъ Іоаниа Суботића — 24 кр.

Младій Мудраць, отъ І. С. Младеновића — 10 кр.

Начатки Церковнаго Права Православ: Восточ. Церкве
которыя по Киизѣ Кормчей собралъ Евѳимій Іоанио-
вићъ — 2 ф. 30 кр.

— — — на финомъ папиру тврдо везано 3 ф. 30. кр.

Невняній Стидъ или Федоръ и Марія, Шальява Игра.
превео Конст: Поповићъ — 30 кр.

Поучителній Магазинъ за Дѣцу къ Провѣщенію Разума
и исправленію сердца отъ Мразовића 4 Ч. — 3 ф. 30 кр.

Примѣръ Детинске Любви или Елисавета заточица у
Сиберіи, отъ Нестора Ісаковића — 30. кр.

Пѣванія Црногорска и Херцеговачка сабрана Чубромъ
Чойковићемъ Црногорцемъ — 2 фор.

Светиславъ и Милева, отъ І. С. Поповића — 20 кр.

204 E 75

МАЂАРСВА

ГРАММАТИКА

з а

ПОЧИНАТЕЛЪ

На србскомъ езыку изялена

КОНСТАНТИНОМЪ ІСААКОВИЧЪ

А ДВОКАТОМЪ

1842.

*Срб.
Вел. Гимназија
у Нов. Саду*

І.

У НОВОМЪ САДУ 1843.

издао

П. И. Стояновичъ, Книгопродаваць.

МАТРИЦА

ГРАММАТИКА

18

ИОАННА Т. Е. Д.

Въ Санктъ-Петербургѣ

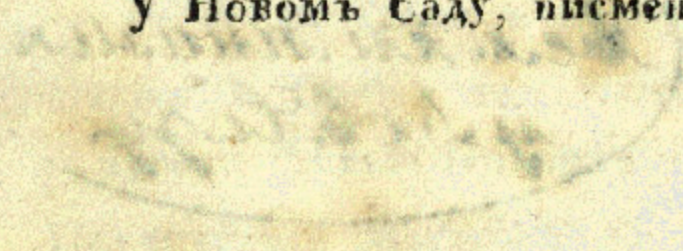
въ Типографіи Ученнаго Комитета

А. Д. Б. С. П.

1848

У Новомъ Еаду, писменны Вдове Екагарине Іанковицѣ.

Г

ВЪ НОВОМЪ ЕАДУ 1848

И. И. С. П. Д. Е. К. А. Р. И. Н. А. Т. И. К. А.

Шта е Грамматика, и изъ колико се части состои?

Грамматика учи насъ познати главна правила езыка, и показуе намъ начинъ, по коему мысли наше тако ясно изразити можемо, да насъ другии точно разумети могу. — Грамматика делисе на три части: Словоиспитаніе (Ethymologia) Правописаніе, и Словосочиненіе (Syntaxis).

ЧАСТЬ ПРВА.

Словоиспитаніе.

Раздѣлъ I.

Порекло речіи.

Шта е Словоиспитаніе?

Словоиспитаніе есть изтраживанѣ и изпитаніе речіи, изъ чега се речи состояе и одъ куда произходе, као и можелисе изъ едне речи друга произвести и на каковіи начинъ?

Изъ чега се дакле состои речь?

Речь состоисе изъ едногъ или више гласова, кое гласове извѣстнымъ знацыма означавамо, и те знаке писменымъ називамо.

Колико писмена има у маѣарскомъ езыку?

У маѣарскомъ езыку има слѣдуюћии 38 писмена: a, á, b, cz, cs, d, e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü, ű, v, z, zs.

Колико су губа писмена?

Писмена су двогуба: самогласна: а, á, е, é, í, í, о, ó, ö, ő, и, ú, ü, ű, и согласна b, cz, d, и т. д.

Како се разделяю самогласна?

Самогласна разделяю се 1-о на дугачка: á, é, í, ó, ú, ő, ű, и на кратка а, е, о, и, ö, ü. — 2-о на дубокогласна а, á, о, ó, и, ú, ясногласна е, ö, ő, ü, ű, и среднѣгласна é, í, í,

Каково особено свойство имаю самогласна писмена?

Самогласна писмена имаю то особно и главно свойство, да у образованію речіи, имена, која у себи имаю писмо самогласно-дубокогласно, наращєне такођеръ дубокогласно, ясногласна само ясногласно примаю, среднѣгласна пакъ у наращєнію примаю и дубоко и ясногласно н. п.

Примѣръ 1.

Udvar, авлія; udvar-on, на авліи; udvar-ok, авліе; — ház домъ, ház-ban у дому, ház-ból изъ дома; — falu село, falu-ba у село, falu-tól одъ села; — tanul онъ учи, tanul-ok я учимъ, tanul-unk мы учимо; — hegy брегъ, hegy-re на брегъ, hegy-ig до брега, hegy-ben у брегу; — könyv кнѣига, könyv-em моя кнѣига; — szem око, szem-e вѣгово око; — szív срце, szív-ből изъ срца; — hid мостъ, hid-ak мостови; — szél ветаръ, szél-től одъ ветра.

Шта є речь?

Кадъ се єдно самогласно писмо са согласнымъ писменнемъ тако сложи, да се оно разумети може, речь се образує н. п. f-a д-р-в-о, sz-é-l в-е-т-а-р-ъ и т. д. напротивъ: f-é, v-á, m-e нису речи, но само гласоударенія.

Какова правила у разделенію слогова и речіи наблюдавати и мало?

При разделенію слогова слѣдующа правила наблюдавати имамо:

1. Ако се два или три, или више самогласни у одной речи едно поредь другога стеку писмена, свако, или са поредь нѣга стоеѣимь согласнымь, или само по себи особитый слогъ сочинява н. п. та-і данашнѣый, fi-a-im синови мои.

2. Ако измеѣу два самогласна, едно согласнo стои, ово свагда стражнѣмь самогласномь припада, н. п. vi-gág цвѣть.

3. Кадь пакь два или три согласна, меѣу двома самогласныма находитсе, онда къ послѣднѣмь слогу само едно согласнo припада н. п. kég-ni искати, пуолcz-ван осамдесеть.

4. На послѣдку, сложене речи разделяюсе као што су сложене, н. п. föld-mives земледѣлаць.

Раздѣль II.

Части слова.

Изъ чега се состои и происходи слово?

Слово (бесѣда) состои се и происходи изъ различитовидни речи, кое уедно ставлѣне, цело изреченіе разумителнымь чине, а чрезъ то мысли наше изражую.

Колико ила части слова?

Части слова има осамь: 1-о Частица, 2-о Име, 3-е Мѣстоименіе, 4-о Порѣчіе, 5-о Глаголь 6-о Нарѣчіе, 7-о Союзъ, 8-о Междуметіе.

ГЛАВА ПРВА.

О Частицы.

Шта е то Частица?

Частица (именуказатель) есть она мала часть слова, коя имену Существителномь пред-

поставлена, ово указуе, одкудъ и наименованіе свое получе и есть слѣдующа: аз, а кадъ се име са самогласнымъ писменемъ починѣ а', и свагда предъ именемъ стои и то непромѣнно; н. п. az ember тай человекъ, а' város та варошъ.

Кадъ се Частица изоставля?

Предъ именыма собственыма месеца, свѣтаца и дана, као и предъ овыма именыма коя притяжаніе какво означую н. п. János Pestre megye, Иоаннъ иде у Пешту, ujév nincs messze, ново лѣто не далеко, atyám husvét után jó fel, мой ѣ отаць после Воскресенія доѣи горе.

ГЛАВА ДРУГА.

О Имена.

Шта е Име?

Име есть кое 1-во какавъ предметъ т. е. лице или стварь 2-о качество 3-е количество означуе н. п. tanító учитель, iskola школа, szér лепъ, négy четири.

Коликогубо есть име?

Име есть трогубо:

1. Име Существительно кое е такоѣрь двогубо а) Име Собственно као: Duna, Дунавъ, Pest Пешта, János Иоаннъ. б) Наричательно као: folyó рѣка, város варошъ, ember человекъ.

2. Име Прилатательно кое качество ствари означава као: szér лепъ, nagy великіи.

3. Име Числительно кое количество ствари показуе као: kettő два, öt петъ, tíz десять.

А. Име Существително.

Шта треба знати о прмененію имена существителногъ?

О прмененію (склопенію) имена существителногъ треба знати да кодъ Маѣара, тако названо Склоненіе нема, него се извѣстна нека наращенія именама на простый и непремѣный еданъ начинъ прилажу, н. п. ház кућа, ház-ba у кућу, ház-ból изъ куће, ház-nak той кући.

Како се образуе Число Множественно?

Врло просто, т. е. ако се име на самогласно писмо окончава, само се писмо *k**) нѣму додае, ако се пакъ на согласно окончава онда му се *ak*, *ok* или *ek*, *ök* слогови додаю, као што благогласіе по горе изложенномъ правилу, изискуе н. п. erdő шума Ч. Множ. erdők шуме, ház кућа Ч. М. házak куће, könyv кнѣига, könyvek кнѣиге, gögög гркъ gögög-ök грцы.

Общиі Образаць за Прмененіе
Имена Существителниі.

Число Единствено.

asztal, таі столь		kert, та башта	
asztal-é	} тога стола	kert-é,	} те баште
asztal-nak		kert-nek,	
asztal-nak, тому столу		kert-nek,	той башти

*) Нѣка имена премъ да се на самогласно писмо окончаваю нису задоволна само са писменемъ *k* особито она коя излазу на *i*, *ü*, *í*, него цео слогъ изискую н. п. téli зимскіи Ч. М. téli-ek, hosszú дугачкіи Ч. М. hosszú-ák. Нека пакъ едносложна предъ образителнымъ слогомъ и писмо *v* изискую н. п. kö камешъ Ч. М. kö-v-ek; lo, конь, lo-v-ak.

asztal-t, тога стола	kert-et, ту башту
asztal-ba, у тай столъ	kert-be, у ту башту
asztal-ban, у томъ столу	kert-ben, у той башти
asztal-ból (búl) изъ стола	kert-ből (bül) изъ Баште
asztal-ért, за столъ	kert-ért, за башту
asztal-hoz, къ столу	kert-hez, къ башти
asztal-ig, до стола	kert-ig, до баште
asztal-nál, кодъ етола	kert-nél, кодъ баште
asztal-on, на столу	kert-en, на башти
asztal-ra, на столъ	kert-re, на башту
asztal-ról (rúl), съ стола,	kert-ről (rül), съ баште
asztal-tól (túl), одъ стола	kert-től (tül), одъ баште
asztal-úl, место стола	kert-ül, место баште
asztal-val (lal), съ столомъ	kert-vel (tel), съ баштомъ
asztal-vá (lá), у столъ (преобратити)	kert-vé (té), у башту (пре- обратити)

Число Множественно.

asztalok, тиѣ столови	kertek, те' баште
asztalok-é } тиѣхъ сто-	kertek-é, } тиѣхъ
asztalok-nak } лова	kertek-nek, } башта
asztalok nak, тыма столо-	kertek-nek, тыма башта-
выма	ма
asztalok-at, те столове	kertek-et, те баште
asztalok-ba, у столове	kertek-be, у баште
asztalok-ban, у столовыми	kertek-ben, у баштама
asztalok-ból (búl) изъ сто-	kertek-ből (böl), изъ башта
лова	
asztalok-ért, за столове	kertek-ért, за баште
asztalok-hoz, къ столовы-	kertek-hez, къ баштама
ма	
asztalok-ig, до столова	kertek-ig, до башта
asztalok-nal, кодъ столова	kertek-nél, кодъ башта
asztalok-on, на столовыми	kertek-en, на баштама
asztalok-ra, на столове	kertek-re, на баште

asztalok-ról (ról), съ сто- kertek-ről (ről), съ башта
лова

asztalok-tól (túl), одъ сто- kertek-től (től), одъ башта
лова

asztalok-úl, место столова kertek-ül, место башта

asztalok-kal, са столови kertek-vel, съ баштама

asztalok-va (ка), у столове kertek-vel (кѣ), у баште

(преобратити)

(преобратити)

Примѣръ 2.

Ezt az asztal-t husz forinton vettem, оваѣ самъ
столь за двадесетъ форинти купю. — Minthogy
nincs asztalom, az almárigomot asztal-ul használok,
будући да стола немамъ, мой орманъ место стола
употреблявамъ. — A' konyhat szobá-va csináltatom,
куйну ѣу дати у собу преобратити. — Nem tudom
mit csinálják a' buzá-val, незнамъ шта да радимъ
са житомъ. — A' kertek-ből kevés hasznot vettünk
az idén, малу смо ползу узели ове године изъ
башта. — Ő a' város-nál van, онъ е кодъ вароши.
— Tedd az agy-rá, мети на постелю.

*Шта треба іоштѣ знати о премененію
(склоненію) имена?*

Слѣдующа:

1. Имена коя се на кратко *a* или *e* оконча-
ваю, у наращенію ова писмена променяю на ду-
гачка *á, é* н. п. Дуна Дунавъ быѣ Duná-va у Ду-
навъ; könyve нѣгова кнѣига, быѣ könyvé-vel съ
своіомъ кнѣигомъ.

2. Сва она имена коя се окончаваю на само-
гласна и слѣдующа согласна писмена, као: *j, l,*
n, ny, r, s, sz, четвртій падежъ са самымъ до-
даткомъ писмена *t* образую; н. п. hordo буре
има hordó-t; erdő шума има erdő-t; olaj зейтивъ

има olaj-t; halat смръть има halál-t; бűн грѣхъ има
bűn-t; csalány коприва има csalány-t; Csaszár Царь
има Csaszár-t; и т. д.

Примѣръ 3.

Az erdőt, mezőt, szőlőt, mind elpusztította a' jég.
Zsemlyét, gesztenyét, almát, cseresnyét, húst, halat
öszveevett, aztán megbetegedett tőle. — Levegőt,
esőt, felhőt gyümölcsöt, gabonát, virágot, borsót, len-
csét, mindent az Isten ád. A' csizsmát, kalapot, kön-
töst, köpönyeget, nadrágot, mellényt, ugy a' szekeret,
kocsit, hintót, edényt mesteremberek, készítik, a' há-
zokat kömívesek 's ácsok építik, a' hozza tartozó
ajtókat, ablakramákat az asztalos; a' megkivántató
vasnémüket, mint: pléheket kulcsokat a' lakatos ké-
szíti de az aranyt, ezüstöt, olmot, rezet, vasat, sőt,
füvet, fákat az Isten teremti.

Примѣръ 4.

Зашто не обратишь ти време на добро? —
Кои законъ непочитуе не добарь гражданинъ. —
Люби Бога, добродѣтель, чистоту, редь и люде. —
На пияцы продаю сламу, сено, сочиво, пасуль,
кожу, кокошке, гуске, патке, свинье, теоце, се-
ме и воће. Я почитуемъ свакогь човека, про-
сіяка, цара, краля, судю, гражданина, слугу и
солдата. —

зашто, miért	сочиво, lencse
не обратишь, nem fordítod	пасуль, bab
време, idő	кожа, bőr
на добро, jóga	кокоши, tyúk
ко, ki	гуске, lúd
законъ, törvény	патке, kácsa
не почитуе, nem tiszteli	свинье, diszno
не, nem	теле, borju

добарь, jó	семе, mag
гражданинъ, polgár	воше, gyümölcs
любви, szeresd	я поштуемъ, én tiszteltem
Бога, Isten	свакога minden
добродѣтель, erény	просіакъ, koldús
чистоту, tisztaság	царь, császár
редь, rend	краль, király
люде, ember	судія, bíró
піяца, piacz	гражданинъ, polgár
продаю, árúlnak	слуга, szolga
слама, szalma	солдаты, katona
сено, szena	

3. Имена двоесложна, коя излазе на *ol, öl, el, ok, ök, ek, om, on, öm, em, or, öv, er, og, ög, eg*, као и выше сложна на *alom elem* излазећа, при образованію четвертогъ падежа, и числа множественногъ, као и при образованію имена притяжательногъ, писмо самогласно последнѣгъ слога изоставляю и. п. *alom* савъ, *ál-m-ot* тога савъ, *ál-m-on* мой савъ; *alkalom* прилика, *alkal-mam* моя прилика; *átok* клетва, *át-kot* ту клетву; *dolog* стварь (посао), *dol-gok* те ствари; *ökör* во, *ökrök* волови *szorgalom* прилѣжаніе, *szorgal-munk* наше прилѣжаніе. —

4. Нека имена, у случайма — у трећемъ пункту наведеныма — изоставляю акцентъ последнѣгъ слога, каждадъ пакъ последнѣ самогласно писмо на друго пременю и. п.

Примѣръ 5.

A' ló igen hasznos álat, ковь е врло полезно животное. — *A' lovak leginkább megkívánják a' jó takármányt*, ковы захтеваю понайвише добру рану. — *A verebek sok kárt tesznek a' gabonában*,

вrabцы много штете праве у житу. — *Az agarak, bogarak, szamarak, egerek, tehenek, madarak, ludak, legyek különnémi álatok*, хртови, бубе, магарцы, мышеви, краве, птице, гуске, муве есу различита животна.

5. Наращение последнѣ кое излази на *va ve* као и предпоследнѣ кое излази на *val vel* писмя в променюе на последѣ согласно писмо исте речи, коіой приращуе в. п.

Примѣръ 6.

Némelly fanem, ha soká a' vizben van, kö-vé változik, nékiа родъ дрва кадъ дуго у води стои, претворисе у камень. — Fia-vá fogadta, узео га е за сына. — A' vizet bor-rá (vá) változtatta, воду е претворио у вино. — A' batyám pap-rá (va) lett, мой старіи братъ постао е попомъ. —

6. Слѣдующа имена: *kő* снегъ, *tó* езеро, *mű* трудъ, *pu* црвь, *fű* трава, *kő* камень, и проча имаю четвртіи падежъ овако: *havat, tavat, müvet, puüvet, füvet, követ*; число пакъ множественно: *havak, tavak, müvek, puüvek, füvek, kövek*.

Kou се образователнии слогови у сочиненію существителни; имена употреблюю?

Понайвише; слѣдующіи :

ság, ség : *barát-ság* пріятельство ; *szép ség* лепота ; *durva-ság* гробіянство.

ász, ész : *vad-ász* ловаць , *kert-ész* баштованъ; *seb-ész* видарь.

ás, és : *ír-ás* писанѣ ; *szépit-és* полепшанѣ.

at, et. *felel-et* одговоръ ; *gondol-at* мысль.

ok,nök : *ír-nök* писарь ; *el-nök* предсѣдатель.

alom, elem : *jut-alom* награда ; *kér-elem* молба.

Б. Име Прилагателно.

Шта треба знати о имену прилагателномъ?

Слѣдующа :

1. Име Прилагателно, кадъ стои, предъ существительнымъ есть не скланяемо, кадъ се пакъ место существительного само по себи употребява, или кадъ стои после Существительного тако се исто скланя као и име существително, овамо принадлежи и Причастіе, н. п.

Примѣръ 7.

A' jó gyermek добро дете. — *A' jó gyermekek* добра деца. — *A' jó gyermekeknek* доброй децы. — *En szép könyvet* kartam, я самъ лепу кнѣгу добіо. — *Ezek igen szép könyvek* ово су врло лепе кнѣге. — *A' szépet* mindenki jobban szereti mind *a' csinyát*, лепо свакій веѣма любви него ружно. — *Fia okos*, de *a' leányai* nagyon *együgyűek*, сынъ му е мударь, аль кѣри су му врло просте. —

2. Име Прилагателно има два степена сравненія: првѣй степень постае съ додаткомъ слога *bb*, *abb*, *obb*, *ebb*, кои се прилагателномъ имену додаю; другій пакъ степень бѣва изъ првогъ съ додаткомъ слога *leg* кои се првомъ степену предполаже н. п. *durva* суровъ првѣй степень бѣе *durva-bb*, суровіи, другій пакъ *leg-durva-bb* найсуровіи, тако *vastag* дебео, *vastag-abb* деблыи, *leg-vastag-abb* найдеблыи, *nagy* великіи, *nagy-obb* веѣи *leg-nagy-obb* найвеѣи.

Примѣръ 8.

Пролеѣе е пріятно, лето е тепло, кишовита есень е неспріятна. — Дань е у пролеѣе дужіи него у зиму, аль е найдужіи у лето. — Лако е го-

ворити аль є тяжело творити. — Цвећа има много-бойна: бела, жута, плаветна и т. д. — Онай є найсрећнии человекъ, кои найчистіис совесть и найболѣ здравлѣ има. — Человекъ є едно незадовольно створенѣ. *)

Пролеће tavasz	има vannak
пріятно kellemes	многобойна sokszínű
лето nyár	бело fehér
топло meleg	жута sárga
кишовитѣ esős	плаветно kék
есень ősz	онай az
непріятна kellemetlen	срећанъ boldog
давъ пар	човекъ ember
дужии hosszabb	кои kinek
зима tél	чисто tiszta
лако könnyű	совесть lelkiismerete
говорити beszélni	здравлѣ egészség
тежко nehéz	има van
творити cselekedni	незадовольанъ elégedetlen
цвећа virág	створенѣ teremtmény

Кои се образователнии слогови у сочи-ненію прилагателнии имена употреблюю?

Повайвыше слѣдующіи:

i: város-*i* варошкіи; Ujvidék-*i* Новосадскіи; polgár-*i* гражданскіи.

beli: helység-*beli* изъ села; vár-*beli* изъ града, градскіи.

nyí: két öl-*nyí* има два фата н. п. у дужину; tíz láb-*nyí* има десетъ стопа

---

*) Глаголь спомагателни „єсть“ мађарскій *van*, у множественномъ пакъ числу *vannak* „єсу“ кодъ мађара обично се изоставля.

os, es, ös : *sár-os* блатанъ ; *víz-es* воданъ ; *ezüst-ös* сребрвъ.

ékony, ékeny : *hajl-ékony* витакъ ; *fél-ékeny* боязливъ.

talan, telen : *só-talan* безсоли, несланъ ; *ész-telen* безъ памети.

В. Име Числительно.

Шта в име Числительно и колико е губо ?

Име Числительно есть, кое количество или число каковогогъ предмѣта означуе; есть трогубо : 1-о Основательно числительно кое на вопросъ *hány ?* колико ? одговара; коды основательногъ числительногъ примѣтити треба, да сва имена, коя нѣму слѣдую, свагда у числу единственомъ стою. 2-о Редовно кое на вопросъ *hanyadik ?* кои е ? кои е у реду ? и 3-е Умножително кое на вопросъ *hányas ?* коликогуби ? одговара.*)

1-о Основательна Числительна.

<i>egy</i>	1.	<i>tíz</i>	10.
<i>kettő</i>	2.	<i>tizenegy</i>	11.
<i>három</i>	3.	<i>tizenkettő</i>	12.
<i>négy</i>	4.	<i>tizenhárom</i>	13.
<i>öt</i>	5.	<i>tizennégy</i>	14.
<i>hat</i>	6.	<i>tizenöt</i>	15.
<i>hét</i>	7.	<i>tizenhat</i>	16.
<i>nyolcz</i>	8.	<i>tizenhét</i>	17.
<i>kilencz</i>	9.	<i>tizennyolcz</i>	18.

*) Име Числительно скланя се тако исто као и Прилагателно.

tizenkilencz	19.	hatvan	60.
husz	20.	hetven	70.
huszonegy	21.	nyolczvan	80.
harmincz	30.	kilenczven	90.
negvven	40.	száz	100.
ötven	50.	ezer	1,000.
		millio	1,000,000.

2-о Редовна Числителна.

első, првый	tizenhetedik, седмнай-
második, другый	стый
harmadik, треһый	tizennyolczadik, осамнай-
negyedik, четвeртый	стый
ötödik, петый	tizenkilenczedik, девет-
hatodik, шестый	найстый
hetedik, седмый	huszadik, двадесетый
nyolczadik, осмый	harminczadik, тридесетый
kilenczedik, деветый	negyvenedik, четрдесетый
tizedik, десетый	ötvenedik, петдесетый
tizenegyedik, еданайстый	hatvanadik, шестдесетый
tizenkettödik, дванайстый	hetvenedik, седмдесетый
tizenharmadik, тринайстый	nyolczvanadik, осамде-
tizennegyedik, четрнайстый	сетый
tizenötödik, петнайстый	kilenczvenedik, деветде-
tizenhatodik, шестнайстый	сетый
	szazádik, стотый и т.д.

3-е Умножителна Числителна.

egyес, еднoгубый	tizes, десетoрoгубый
kettös, двoгубый	huszas, двадесетoгубый
hármás, трoгубый	harminczás, тридесетoгубый
négyes, четвoрoгубый	бый
ötös, петoрoгубый	százás, стoгубый
	ezeres, хилядугубый

Къ обѣма числителныма могу се причислити
іоштъ

4-о Неопредѣлена Числителна

коихъ количество ніе извѣстно, као : *sok* много,
kevés мало, *több* више, *egynehány* вѣсколико.

Примѣчанія. 1-о *Kettő* два, кадъ поредъ
имена существителногъ стои меняе на *két*: н. п.
két gyermek два детета а не *kettő gyermek*.

2-о Ако се у беседи више редовный числа
заедно стеку, онда се само последиѣ изговара
као редовно; н. п. *négy száz ötven hatodik* чети-
ри стотине петдесеть шести а не *négy századik*
ötvenedik hatodik.

Примѣръ 9.

*Egy nap könnyen elmehetni gyalog hat mért-
földet*, за еданъ данъ лако се може обићи пешке
шесть миля. — *Négy öl fát vettem*, четыре самъ
фата дрва купіо. — *Öt forintot adtam neki*, петъ
форинти самъ дао вѣму. — *Tizenkét év múlva*, по-
сле дванайсть година. — *Ujvidéken közel husz ezer
lakos van*, у Новомсаду има близу двадесеть хля-
да жителя. — *Hányadik vagy te? tizenkilencedik*,
кои си ты? деветнайсти. — *Hányszor voltal Pesten?*
колико си пути био у Пешти? *háromszor* трипутъ.
— *Egy hónapban harmincz vagy harminczegy nap
van*, у едномъ месецу има тридесеть или триде-
сеть и еданъ данъ.

ГЛАВА ТРЕЋА.

О Мѣстоименію.

Мѣстоименіе есть такова часть слова, коя
се место имена употреблява, да се небы само име

више пута повтаравало, н. п. *Atyám ki Posónyba volt, hozta nekem azt a ruhát,* отаць мой *kou* е у Пожуну быо, донео ми е ову хальину.

Мѣстоименія су шесторогуба као:

1-о Лична коя лице означаваю н. п. *én* я, *te* ты, *ő* онъ, *mi* мы, *ti* вы, *ők* оны.

2-о Притяжательна коя притяжаніе какове ствари у смотреңію лица означаваю, н. п. *enyém* мой, *tiéd* твой, *övé* нѣговъ или свой, *enyém* мой е, *tiéd* твой е, *övéi* нѣгови или свои, *miénk* нашъ, *tiétek* вашъ, *övéik* нѣювъ, *miénk* наши *tiétek* ваши, *övéik* нѣюви.

3-е Указательна чрезъ коя се предмѣтъ, о комъ е речъ ясно указуе, н. п. *az*, *amaz* онай *ez*, *emez* овай, *ugyanaz* онай истый, *ugyanez* овай истый, *olly*, *ollyan* онаки истый, *illy*, *ilyen* оваки истый.

4-о Возносительна као: *a' ki* кои, *a' melly* кои, *a' mi* шта?

5-о Вопросительна *ki?* или *kicsoda?* кои? *mi?* *micsoda?* шта? *millyen?* каковый?

6-о Возвратительна као: *magam* я самъ, *magad* ты самъ, *maga* онъ самъ, *magunk* мы самы, *magatok* вы самы, *magak* оны самы.

7-о Неопредѣлена *vallamelly* гдикои, *pémmelly* иѣкій, *valaki* вѣкои.

Премѣненіе Мѣстоименія.

Число Единственно.

<i>én</i> , я	<i>te</i> , ты	<i>ő</i> , онъ
<i>nekem</i> , мени	<i>neked</i> , теби	<i>nekí</i> , нѣму или нѣой
<i>engem</i> , мене	<i>tégedet</i> , тебе	<i>őt</i> , нѣга
<i>tőlem</i> , одъ мене	<i>tőled</i> , одъ тебе	<i>tőle</i> , одъ нѣга

értem, за мене	érted, за тебе	érte, за нѣга
velem, са многъ	veled, съ тобом	vele, съ нѣмъ
bennem, у мени	benned, у теби	benne, у нѣму
belém, у мене	beléd, у тебе	beléje, у нѣга
belölem, изъ мене	belöled, изъ тебе	belöle, изъ нѣга
gám, на мене	gád, на тебе	gája, га, на нѣга
gólam, одъ мене	gólad, одъ тебе	góla, одъ нѣга
nálam, кодъ мене	nálad, кодъ тебе	nála, кодъ нѣга
hózzam, къ мени	hozzád, къ теби	hozzá, къ нѣму
rajtam, на мени	rajtad, на теби	rajta, на нѣму

Число Множественно.

mi, мы	ti, вы	ők, оны
nekünk, нама	nektek, вама	nekik, нѣима
minket, васъ	titeket васъ	öket, нѣи
tőlünk, одъ насъ	tőletek, одъ васъ	tőlük, одъ нѣи
értünk, за насъ	értetek, за васъ	értük, за нѣи
velünk, съ нама	veletek, съ вама	velük, съ нѣима
bennünk, у нама	bennetek, у вама	bennük, у нѣима
belénk, у насъ	belétek, у васъ	beléjük, у нѣи
belölünk, изъ насъ	belöletek, изъ васъ	belölük, изъ нѣи
gánk, на насъ	gátok, на васъ	gájok, на нѣи
gólunk, одъ насъ	gólatok, одъ васъ	góluk, одъ нѣи
nálunk, кодъ насъ	nálatok, кодъ васъ	náruk, кодъ нѣи
hozzánk, къ нама	hozzátok, къ вама	hozzájok, къ нѣи-
		ма
rajtunk, на насъ	rajtatok, на васъ	rajtuk, на нѣи.

Шта е нарастително Мѣстоименіе?

Нарастително Мѣстоименіе (suffixum) зовесе последнѣ оно окончевіе просты притяжательни мѣстоименія; кое да бы свойство притяжанія означити могло, съ именемъ существительнымъ у одну се речъ слова, као што ћемо ниже видети;
в. п:

Изъ мѣстоименія притяжательного простого :
 аз епуім мой, tied твой, övé иѣговъ,
 быва наростително: —m —d —a, ја или

Изъ простого :
 miénk, нашъ, tiétek вашъ, övék ньювъ,
 быва нараст. —nk —tok или tek —ok, jok или
 ек, jek.

Такъ маѣари кажу место :
 аз епуім гуна моя хальива, а' tied гуна твоя хальи-
 на, аз övé гуна иѣгова хальина, овако : гуна́-m,
 гуна́-d, гуна́-ја; или : аз én гуна́-m, а' te гуна́-d, аз
 ő гуна́-ја.

Главно Правло Образованія.

Наростительный мѣстоименія.

Наростително мѣстоименіе, — или болѣ, окон-
 ченіе оно простого притяжательного мѣстоименія,
 кое, кадъ се са именовъ существительнымъ у едно
 слыва, имену существительномъ, силу и качество
 притяжанія подае, — свагда се образуе одъ првогъ
 падежа числа множественогъ оногъ имена, съ ко-
 имъ се слыва, кадъ се сирѣчь крайнѣ писмо k из-
 остави, и по горе изложеномъ начину свакомъ ли-
 цу сходно наращеніе, (пазѣи и на свойство ду-
 боко- и ясногласный писмена) приложи; н. п. гуна
 хальина, првый падежъ числа множественогъ има
 гуна́k, изостави по правилу писмо k и додай сва-
 комъ лицу сходно наращеніе, быѣе :

Число Единствено.

1-гъ лица наращеніе е	m,	быѣе	гуна́-m,	моя хальина
2-гъ „	„	d,	„	гуна́-d, твоя хальина
3-гъ „	„	a, ја,	„	гуна́-ја, иѣгова ха- льина

Число Множественно.

1-гь	лица	варащєніє є :	пк,	быѣе	гуhá-пк,	ваша ха-
						льина
2-гь	„	„	tok,	„	гуhá-tok,	ваша ха-
						льина
3-гь	„	„	ok, jok,	„	гуhá-jok,	выова
						Хальина

Примѣчаніе: По изложенѣмъ образцу, кои показуе, како се варащєнія са существительнымъ именыма сливаю, чини ѣе се починательыма, да ѣеду врло лако и ову тежкость побѣдити, но кадъ узмемо, да осимъ главногъ овогъ правила и свойство дубоко- и ясногласный писмена (као што смо и горе напоменули) у призреніє узети морамо, потомъ да у образованію овы нарастителный, и на различита окончєнія имена существительный пазити морамо, то намъ се лакость та, скоро у непонятность претвара, вишта манѣ, ако на слѣдуща узпазимо, надатисе да ѣе се и ова тежкость побѣдити.

Имена Существительна съ варащєніяма союжена, у смотренію выовогъ знаменованія, на чєтиры се классе дѣле:

1-ва класса: кадъ едавъ притяжатель само одну стварь притяжава.

2-а класса: кадъ выше притяжателя само одну стварь притяжаваю.

3-а класса: кадъ едавъ притяжатель, выше ствари притяжава.

4-а класса: кадъ выше притяжателя выше ствари притяжаваю.

Образаць

за прву классу.

		1-о лице.	2-о лице.	3-е лице.
Гласна	ДУБОКО-	1. —m	—d	—ja
		2. —am ^е	—ad ^е	—a, ja
		3. —om ^{я,}	—od ^{я,}	—a, ja
Гласна	ЯСНО-	4. —m ^{МОЙ,}	—d ^{ТВОЙ,}	—je
		5. —em ^{МОЙ,}	—ed ^{ТВОЙ,}	—e, je
		6. —öm ^{МОЙ,}	—öd ^{ТВОЙ,}	—e, je

н. п.

Име Существително. 1-о лице. 2-о лице. 3-е лице.

1. Ruha хальина,	ruhá-m	ruhá-d	ruhá-ja
2. Madár-ak птица,	madar-am	madar-ad	madar-a
3. Kard-ok мечь,	kard-om	kard-od	kardja
4. Gyűrű прстенъ,	gyűrű-m	gyűrű-d	gyűrű-je
5. Rész-ek часть,	rész-em	rész-ed	rész-e
6. Gyöngy-ök бисеръ,	gyöngy-öm	gyöngy-öd	gyöngy-e

Образаць

за другу классу.

		1-о лице.	2-о лице.	3-е лице.
Гласна	ДУБОКО-	1. —nk	—tok	—jok
		2. —unk ^е	—atok ^е	—ok, jok
		3. —unk ^{а,}	—otok ^{а,}	—ok, jok
Гласна	ЯСНО-	4. —nk ^{нашъ,}	—tek, tök ^{нашъ,}	—jek, jök
		5. —ünk ^{нашъ,}	—etek ^{нашъ,}	—ek, jek, ök, jök
		6. —ünk ^{нашъ,}	—ötök ^{нашъ,}	—ök, jök

н. п.

	1-о лице.	2-о лице.	3-е лице.
Име Существовѣтъ. Као за 1. классу.	1. ruhá-nk	ruhá-tok	ruhá-jok
	2. madar-unk	madar-atok	madar-ok
	3. kard-unk	kard-otok	kard-jok
	4. gyürü-nk	gyürü-tök	gyürü-jök
	5. rész-ünk	rész-etek	rész-ek, ök
	6. gyöngy-ünk	gyöngy-ötök	gyöngy-ök

Образаць

за трећу классу.

	1-о лице.	2-о лице.	3-е лице.
гласна дубоко- гласна	1. —im	—id	—i
	2. —aim	—aid	—ai
	3. —jaim	—jaid	—jai
гласна ясно- гласна	4. —im	—id	—i
	5. —eim	—eid	—ei
	6. —jeim	—jeid	—jei

н. п.

Име Существовѣтъ. Као за 1. классу.	1. ruhá-im	ruhá-id	ruhá-i
	2. madar-aim	madar-aid	madar-ai
	3. kard-jaim	kard-jaid	kard-jai
	4. gyürü-im	gyürü-id	gyürü-i
	5. rész-eim	rész-eid	rész-ei
	6. gyöngy-jeim	gyöngy-jeid	gyöngy-jei

Образецъ
за четверту классу.

		1-о лице.	2-о лице.	3-е лице.
ГЛАСНА ДУБОКО-	1.	—ink	—itok	—ik
	2.	—aink а	—aitok а	—aik а
	3.	—jaink е,	—jaitok е,	—jaik е,
ГЛАСНА ВНО-	4.	—ink ваши,	—itek ваши,	—ik
	5.	—eink	—eitek	—eik
	6.	—jeink	—jeitek	—jeik

н. п.

		1.	2.	3.
КАО ЗА 1. КЛАССУ. ИМЕ СУЩЕСТВИТ.	1.	ruhá-ink	ruhá itok	ruhá-ik
	2.	madar-aink	madar-aitok	madar-aik
	3.	kard-jaink	kard-jaitok	kard-jaik
	4.	gyürü-ink	gyürü-itek	gyürü-ik
	5.	rész-eink	rész-eitek	rész-eik
	6.	gyöngy-jeink	gyöngy-jeitek	gyöngy-jeik

Изясненіе

Образца све четири классе.

1. Слогъ нарастителный у све четири классе подь числомъ 1-имъ изложеный, примаю она дубокогласна существителна имена, коя се на писмо самогласно окончаваю.
2. Слогъ нарастителный подь числомъ 2-имъ примаю имена Существ. дубокогласна коя у првомъ падежу Числа Множеств. на *ак* излазе.
3. Нарациеніе подь числомъ 3-имъ примаю имена Существ. дубокогласна, коя у првомъ падежу Чис. Мн. на *ок* излазе.

4. Наращєніє подѣ числомъ 4-имъ примаю имена ясногласна на самогласно писмо излазеѣа.
5. Наращєніє подѣ числомъ 5-имъ добываю она имена ясногласна, коя у првомъ падежу Ч. М. на *ек* излазе.
6. Наращєніє подѣ числомъ 6-имъ добываю имена ясногласна у првомъ падежу Чис. Ми. на *ок* излазеѣа.

Примѣчанія

о нарастителнымъ Мѣстоименіямъ

Дабы могли и то разазнати, кадѣ име Существително у треѣемъ лицу наращєніє *а* или *ја*, за дубокогласна имена; *е* или *је* пакъ за ясногласна, прима, треба намъ слѣдующа' примѣтити:

1. Сва имена, коя се окончаваю на *h, l, t* и многа, коя се окончаваю на *g*, као и сва она коя на выше согласны писмена излазе, примаю наращєніє *а* или *е* по свойству дубоко-и ясногласны писмена н. п. *juh* овца има *juha*, *hal* рыба има *hala*, *szem* око има *szeme*, *vér* кровь има *végre*, *kulcs* ключь има *kulcsa* *fegyver* оружіе има *fegyvere*.

2. Она имена, коя се окончаваю на *b, d, k, n, p, t*, примаю *ја* или *је* по свойству дубоко и ясногласны писмена н. п. *hab* пена има *habja*, *nád* трска има *nádja*, *tseléd* млађи у кући, *tselédje* и т. д.

Изятіе: Одавде се изузымаю слѣдующе речи, кое се истина на гореопомевута писмена окончаваю, ништо маиѣ у треѣемъ лицу наращєніє *а*, а не *ја*, *е*, а не *је* примаю, н. п. *láb*, нога, *had* войска *agyék* бокови, *véték* грѣхъ, *étek* ело, *kép* икона, *vezér* вождь, *tekintet* погледь, призре-ніе, *tisztelet* почитаніе.

3. Имена, коя излазе на *f, g, gy* и *j* не принадлеже ни єдномъ извѣстномъ правилу, но гдикоя *a* гдикоя пакъ *j, e*, или *je* примаю — слѣдующа имаю само *a* или *e*: *réf* рифъ, *virág* цвѣтъ, *ág* грана, *joszág* добро, *szag* мирись, *vég* конаць, край, *jég* ледь, *féreg* црвь, *méreg* отровь, *ágy* креветь, *fáj* начинь, *haj* коса, *téj* млеко, и т. д.

Ова пакъ имаю *ja* или *je*, као: *Grof* грофъ, *hagag* гнѣвъ, *irigy* завидльиваць, *szij* кайшь.

4. Имена коя се окончаваю на *s, sz, z, zs, ts, tz*, обично предъ наращєніемъ *a* или *e* опоменута писмена усугубляваю н. п. *inas* шерть *inassa*, *juhász* овчарь има *juhaszsa*, *méz* медь *mézze*, *rozsa* рожь *rozsza*, *kalapats* чекичь *kalapatstsa*, *malatz* прасе *malatztsa*.

Из у з и м а ю с е одавде особито єдносложна дугачка имена; тако: *hús* месо има *húsa* а не *hussa*, тако исто *ház* домь, *rész* часть, *víz* вода, *tűz* ватра.

5. Писмо *ö* у многимъ именма пременявасе у трећемъ лицу нарастителногъ мѣстоименія на просто е н. п. *egő* сила има *egeje*, тако *erdő* шума, *szőlő* виноградь, *vessző* пруть, *idő* време, *esztendő* година.

Из у з и м а ю с е *tő* игла *tője*, *keszkenő* и *kendő* марама, има *keszkenője* и *kendője*.

6. *Fő* кадъ означава главу (*Kopf*) наращєніе не прима, него место нѣ, употреблявасе подобна речь *fej* глава н. п. *fejem* моя глава, *fejed* твоя глава и т. д. кадъ пакъ значи поглавара онда по гореизложеномъ правилу наращєніе прима: н. п. *főm*, *főd*, *fője*, мой, твой, нѣговь старшина.

ГЛАВА ЧЕТВЕРТА.

О Порѣчію.

Шта є Порѣчіє и колико є губо?

Порѣчіє єсть такова часть слова, коя отноше-
шеніє (correlatio) єдне ствари къ другой показує,
и будући да кодъ маѣара скоро свагда после и-
мева стои, зато се порѣчіє и зове *) єсть пакъ
двогубо 1-о Нераздѣляемо т. є. кое никадъ
само по себи, но свагда съ именовъ союжено стои,
2-о Раздѣляемо кое и само по себи стояти
може.

Коя су нераздѣляема порѣчія?

Єсу слѣдующа :

1. ba, be, y	8. nál, nél, кодъ
5. ban, ben, y	9. rá, re, на
3. ból, ból, из	10. rol, ról, са, съ
4. ért, за, збогъ	11. rul, rúl, са, съ
5. hoz, къ	12. tól, tól, одъ
6. ig, до	13. val, vel, са
7. an, on, en, на	14. hoz, hez, къ
	15. vá, vé, y

Коя су раздѣляема Порѣчія?

Раздѣляема Порѣчія т. є. коя и сама по себи
безъ имена стояти могу, єсу слѣдующа :

alatt, подъ; н. п. az asztal alatt, подъ столомъ
alá, подъ; н. п. az ásztal alá, подъ столъ
alól, изъ подъ; н. п. a' pad alól, изъ подъ клупе.

---

*) Порѣчіє є кодъ маѣара то што є кодъ насъ
Предлогъ, латина (Praepositio) а кодъ Нема-
ца Verhältnißwort.

által, чрезъ; н. п. pénz által, чрезъ новце
ellen, противъ; н. п. a' szél ellen, противъ ветра
előtt, предъ; н. п. az Isten előtt предъ Богомъ
eleibe, предъ; н. п. az ajtó eleibe, предъ врата.
elől, изъ предъ; н. п. meny el a' szemem elől, иди ми
изъ предъ очю

eránt, спрама; н. п. ezen dolog eránt, спрама ове
ствари

felett, надъ; н. п. fejem felett, надъ моюмъ гла-
вомъ

felé, къ, н. п. Ujvidék felé, къ Новомъ Саду
felől, о, одъ; н. п. azt mondják 'az úg felől, то кажу
о вама

gyanánt, вмѣсто, као: н. п. atya gyanánt tisztelte,
место (као) отца га е почитовао

helyett, место; н. п. víz helyett, место воде
körül, около; н. п. a' város körül около вароши.
közé, међу; н. п. az emberek közé ment, отишао е
међу люде

között, међу; н. п. az emberek közöt vólt, было е
међу людма

közül, између; н. п. az emberek közül kijött, изи-
шао е изъ међу люди

keresztül, крозь; н. п. az ablakon keresztül, крозь
прозоръ

kivül, ванъ; н. п. a' városon kívül, ванъ вароши
megé, острагъ, за; н. п. tedd az ajtó megé, мети
за врата

megett, за; н. п. az ajtó megett van, за врати е
mellett, поредъ; н. п. a' duna mellett, поредъ ду-
нава

mellől, мимо; н. п. a' duna mellől elmení, поредъ,
мимо дунава проћи

miatt, збогъ, ради; н. п. betegsége miatt, збогъ
свое болести

nélkül, безъ; н. п. pénz nélkül безъ новаца
 szerint, по; н. п. törvény szerint, по закону
 után, после; н. п. ebéd után, после ручка
 végett, збогъ; н. п. rossz út végett, збогъ злогъ пута

Овамо принадлеже іонть:

innen, с' ове стране; н. п. dunán innen, с' ове стра-
 не дунава

túl, с' ове стране; н. п. dunán túl, с' ове стране
 дунава

irányában } преко пута; н. п. a' templomnak
 általellenében }
 általellenében, преко пута одъ цркве.

Примѣръ 10.

Meny szemem elöl, иди ми изъ предъ очю. —
 Ujvidék felől nagy felhő jön, одъ Новогъ Сада вели-
 кій облакъ иде. — Az asztal alatt van, онъ е подъ
 столъ. — Tedd az asztal alá, мети подъ столъ. —
 A' macska az asztal alól ugrott ki, мачка е изъ подъ
 стола изкочила. — Ő én utánam jött, онъ е дошао
 после мене. — A' Duna mellett nagy mocsárok
 vannak, покрай Дунава има великіи бара. — A'
 barátja helyett katonáva lett, место свогъ пріятеля
 постао е солдатомъ. — A' bírák törvény szerint
 ítélnék, Судіе по закону суде.

ГЛАВА ПЕТА.

О Г л а г о л у.

Шта е Глаголь?

Глаголь есть такова часть слова, коя дѣй-
 ство или страданіе или быће (existentia) означава.

Како се деле Глаголи?

Глаголи се деле 1-о на Правилне, 2-о Непра-
 вилне и 3-е Безличне.

Раздѣлъ I.

Глаголи Правильны.

Кои су Глаголи правилны?

Глаголи правилны есу оны, кои се по известнымъ опредѣленнымъ правилами сопрягаваю.

Колико ила начина сопряженія?

Три; по коима се свакій глаголь сопрягава и есу слѣдующа: 1-о Неопредѣленный 2-о Опредѣленный и 3-е Страдателный.

1-о Образаць

за Неопредѣленный начинь.

А. Дубокогласный Глагола.   Б. Ясногласный Глагола.

Наклоненіе Изъявительно.

Време Настояще.

vág-ok, я чекамъ
vág-sz, ты чекашь
vág, онъ чека

kér-ek, я молимъ
kér-sz, ты молишь
kér, онъ моли

vág-unk, мы чекамо
vág-tok, вы чекате
vág-nak, оны чекаю.

kér-ünk, мы молимо
kér-tek, вы молите
kér-nek, оны моле

Време Преходяще.

vág-ék, я чека
vág-ál, ты чека
vág-a, онъ чека

kér-ék, я моли
kér-él, ты моли
kér-e, онъ моли

vág-ánk, мы чекасмо
vág-átok, вы чекасте
vág-ának, оны чекаше

kér-énk, мы молисмо
kér-étek, вы молисте
kér-ének, оны молише

Време Прешедше.

vár-tam, я самъ чекао	kér-tem, я самъ молио
vár-tál, ты си „	kér-tél, ты си „
vár-t, онъ е „	kér-t, онъ е „
vár-tunk, мы смо чекали	kér-tünk, мы смо молили
vár-tatok, вы сте „	kér-tetek, вы сте „
vár-tak, оны су „	kér-tek, оны су „

Време Давнопрешедше.

vár-tam, я самъ было	чекао	kér-tem, я самъ было	молио
vár-tál, ты си „	чекао	kér-tél, ты си „	молио
vár-t, онъ е „	чекао	kér-t, онъ е „	молио
vár-tunk, мы смо были	чекали	kér-tünk, мы смо были	молили
vár-tatok, вы сте „	чекали	kér-tetek, вы сте „	молили
vár-tak, оны су „	чекали	kér-tek, оны су „	молили

1-о Време Будуще.

vár-andok, я љу	р е к а т и	kér-endeк, я љу	м о л и т и
vár-andasz, ты љешъ	р е к а т и	kér-endesz, ты љешъ	м о л и т и
vár-and, онъ ље	р е к а т и	kér-end, онъ ље	м о л и т и
vár-andunk, мы љемо	р е к а т и	kér-endünk, мы љемо	м о л и т и
vár-andatok, вы љете	р е к а т и	kér-endetek, вы љете	м о л и т и
vár-andanak, оны љею	р е к а т и	kér-endenek, оны љею	м о л и т и

2-о Време Будуще.

várni fogok, я љу	ч е к а т и	kérni fogok, я љу	м о л и т и
„ fogsz, ты љешъ	ч е к а т и	„ fogsz, ты љешъ	м о л и т и
„ fog, онъ ље	ч е к а т и	„ fog, онъ ље	м о л и т и

várni fogunk, мы ѣемо	чекати	kérni fogunk, мы ѣемо	молити
„ fogtok, вы ѣете		„ fogtok, вы ѣете	
„ fognak, оны ѣю		„ fognak, оны ѣю	

Наклоненіе Сослагателно.

Време Настояще.

vár-jak, да чекамъ	kér-jek, да молимъ
vár-jál, „ чекашь	kér-jél, „ молишь
vár-jon, „ чека	kér-jen, „ моли

vár-junk, да чекамо	kér-jünk, да молимо
vár-jatok, „ чекате	kér-jetek, „ молитe
vár-janak, „ чекаю	kér-jenek, „ моле

Време Преходяще.

vár-nék, я бы чекао	kér-nék, я бы молио,
vár-nál, ты бы „	kér-nél, ты бы „
vár-na, онъ бы „	kér-ne, онъ бы „

vár-nánk, мы бы чекали	kér-nénk, мы бы молили
vár-nátok, вы бы „	kér-nétek, вы бы „
vár-nának, оны бы „	kér-nének, оны бы „

Време Прешедше.

vár-tam, я самъ быо	чекaо	kér-tem, я самъ быо	молио
vár-tál, ты си „		kér-tél, ты си „	
vár-t, онъ е „		kér-t, онъ е „	
vár-tunk, мы смо были	чекaли	kér-tünk, мы смо были	молили
vár-tatok, вы сте „		kér-tetek, вы сте „	
vár-tak, оны су „		kér-tek, оны су „	

Време Давнопрешедше.

vár-tam,		kér-tem,	
vár-tál,	Λ	kér-tél,	како годъ
vár-t,	0	kér-t	и у прешед-
	1		шемъ
vár-tunk,	π	kér-tünk,	времениу
vár-tatok,	ϑ	kér-tetek,	
vár-tak,		kér-tek,	

1-о Време Будуще.

vár-andnék,	да будемъ	ЧЕКАЮ	kér-endnék,	да будемъ	МОЛИЮ
vár-andnál,	„ будешь		kér-endnél,	„ будешь	
vár-andna,	„ буде		kér-endne,	„ буде	
vár-andnánk,	да будемо	ЧЕКАЯМ	kér-endnénk,	да будемо	МОЛИЯ
vár-andnátok,	„ будете		kér-endnétek,	„ будете	
vár-andnának,	„ буду		kér-endnének,	„ буду	

2-о Време Будуще.

várni fognék	kérni fognék
„ fognál	„ fognál
„ fogna	„ fogna
várni fognánk	kérni fognánk
„ fognátok	„ fognátok
„ fognának	„ fognának

Наклонение Повелительное.

vár-j te, чекай ты	kér-j te, моли ты
vár-jon ö, нека чека онъ	kér-jen ő, некъ моли онъ

vár-jünk mi, чекаймо мы kér-jünk mi, молимо мы
vár-jatok ti, чекайте вы kér-jétek ti, молите вы
vár-jának ök, некъ чекаю оны kér-jenek ök, некъ моле
оны оны

Наклоненіе Неопредѣлено.

Време Настояще :

vágni, чекати

kérni молити

Време Будуще :

vágnai, чекаюћи быти kér-endeni, молећи быти

Дѣпричастіе.

vágván, várva, чекаюћи, kérévén, kérvé, молећи.

П р и ч а с т і е

Настояще

vágo, чекающіи

kégo, молящіи

Прешедше

vágt, чеканъ

kégt, молѣнъ

Будуще

vágnadó, чекати имущіи kérendő, молити имущіи.

2-о Образаць
за Неопредѣленный начинь.

А. Дубокогласный Глагола.   Б. Яслогласный Глагола.

Наклоненіе Изъявительно.

Време Настояще *)

vár-om,	kér-em,
vár-od,	kér-ed,
vár-ja,	kér-i,
vár-juk,	kér-jük,
vár-játok,	kér-itek,
vár-ják,	kér-ik,

Време Преходяще.

vár-ám,	kér-ém,
vár-ád;	kér-éd,
vár-á,	kér-é,
vár-ók,	kér-ők,
vár-átok,	kér-étek,
vár-ák,	kér-ék,

Време Прешедше.

vár-tam,	kér-tem,
vár-tad,	kér-ted,
vár-ta,	kér-te,
vár-tuk,	kér-tük,
vár-tátok,	kér-tétek,
vár-ták,	kér-ték,

*) У Србскомъ езыку тако се исто сопрягава као у Образцу првомъ.

Време Давнопрешедше
сопрягава се као и Прешедше съ додаткомъ *volt*.

1-о Време Будуще.

vár-andom,	kér-endem,
vár-andod,	kér-ended,
vár-andja,	kér-endi,

vár-andjuk,	kér-endjük,
vár-andjátok,	kér-enditek,
vár-andják,	kér-endik,

2-о Време Будуще.

várni fogom,	kérni fogom,
„ fogod,	„ fogod,
„ fogja,	„ fogja,

várni fogjuk,	kérni fogjuk,
„ fogjátok,	„ fogjátok,
„ fogják,	„ fogják,

Наклонение Сослагательное.

Време Настоящее.

vár-jam,	kér-jem,
vár-jad,	kér-jed,
vár-ja,	kér-je,

vár-juk,	kér-jük,
vár-játok,	kér-jétek,
vár-ják,	kér-jék,

Време Преходящее.

vár-nám,	kér-ném,
vár-nád,	kér-néd,
vár-ná,	kér-né,

vár-nók,
vár-nátok,
vár-nák,

kér-nők,
kér-nétek,
kér-nék,

Време Прешедше

као што е и Наклоненія Изъявительного съ до-
даткомъ *légyen*.

Време Давнопрешедше

као што е и Наклоненія Изъявительного съ до-
даткомъ *vólna*.

1-о Време Будуще.

vár-andnám,
vár-andnád,
vár-andná,

kér-endném,
kér-endnéd,
kér-endné,

vár-andnók,
vár-andnátok,
vár-andnák,

kér-endnők,
kér-endnétek,
kér-endnék,

2-о Време Будуще.

várni fognám,
„ fognád,
„ fogná

kérni fognám,
„ fognád,
„ fogná,

várni fognánk,
„ fognátok,
„ fognának,

kérni fognánk,
„ fognátok,
„ fognának,

3-е Образецъ
за Страдателный начинь.

А. Дубокогласный Глагола.   Б. Ясногласный Глагола.

Наклоненіе Изъявительно.

Време Настояще.

vár-atom, я се чекамъ	kér-etem, я се молимъ
vár-atol, ты се чекашь	kér-etel, ты се молишь
vár-atik, онъ се чека	kér-etik, онъ се моли
vár-atunk, мы се чекамо	kér-etünk, мы се молимо
vár-atok, вы се чекате	kér-etek, вы се молите
vár-atnak, оны се чекаю	kér-etnek, оны се моле

Време Преходяще.

vár-atám, я се чека	kér-etém, я се моли
vár-atál, ты се чека	kér-etél, ты се моли
vár-áték, онъ се чека	kér-eték, онъ се моли
vár-atánk, мы се чекасмо	kér-eténk, мы се молисмо
vár-atátok, вы се чекасте	kér-etétek, вы се молисте
vár-átának, оны се чекаше	kér-etének, оны се молише

Време Прешедше.

vár-attam, я самъ се	чекаю	kér-ettem, я самъ было	МОЛБНЬ
vár-attál, ты си се		kér-ettél, ты си было	
vár-attolt, онъ се е		kér-ettett, онъ е было	
vár-attunk, мы смо се	чекали	kér-ettünk, мы смо были	МОЛБНИ
vár-attatok, вы сте се		kér-ettetek, вы сте были	
vár-attak, оны су се		kér-ettek, оны су были	

Време Давнопрешедне

као и време Прешедне съ додаткомъ *volt*.

1-о Време Будуще.

vár-atandom, я ъу се	кѣр-етендем, я ъу се	
vár-atandol, ты ѣешь се	кѣр-етендел, ты ѣешь се	МО У И Т И
vár-atandik, онъ ѣе се	кѣр-етендик, онъ ѣе се	
vár-atandunk, мы ѣемо се	кѣр-етендünk, мы ѣемо се	
vár-atandatok, вы ѣете се	кѣр-етендетек, вы ѣете се	
vár-atandanak, оны ѣею се	кѣр-етенденек, оны ѣею се	

2-о Време Будуще.

váratni fogok,	kéretni fogok,
„ fogsz,	„ fogsz,
„ fog,	„ fog,
váratni fogunk,	kéretni fogunk,
„ fogtok,	„ fogtok,
„ fognak,	„ fognak,

Наклоненіе Сослагательно.

Време Настояще.

vár-assam, да се чекамъ	kér-essem, да се молимъ
vár-assál, да се чекашь	kér-essél, да се молимъ
vár-assék, да се чека	kér-essék, да се моли
vár-assunk, да се чекамо	kér-essünk, да се молимо
vár-assátok, да се чекате	kér-essetek, да се молите
vár-assának, да се чекаю	kér-essenek, да се моде

Време Преходяще.

vár-atnám, я бы се	чекао	kér-etném, я бы се	МОЛЮ
vár-atnál, ты бы се		kér-etnél, ты бы се	
vár-atnék, онъ бы се		kér-etnék, онъ бы се	

vár-atnánk, мы бы се	чекали	kér-etnénk, мы бы се	МОЛИЛИ
vár-atnátok, вы бы се		kér-etnétek, вы бы се	
vár-atnának, оны бы се		kér-etnének, оны бы се	

Време Прешедше

као и Наклоненія Изявительногоъ съ додаткомъ
légyen.

Време Давнопрешедше

као и Прешедше съ додаткомъ *vólna.*

1-о Време Будуще.

vár-atandanam,	kér-etendeném,
vár-atandanál,	kér-etendnél,
vár-atandanék,	kér-etendenék,
vár-atandanánk,	kér-etendenénk,
vár-atandanátok,	kér-etendenétek,
vár-atandanának,	kér-etendenének,

Дѣепричастіе.

vár-atván, vár-atva, чекавъ, kér-etvén, kér-etve, молѣвъ

П р и ч а с т і е

Настояще

vár-ató, чекающіи се   kér-ető, молящіи се

Прешедше

vár-atott, чекавшіи се   kér-etett, молявшіи се

Будуще

vár atandó, чекати се хо-   kér-etendő, молити се хо-
тећи   тећи

Шта и мало прилѣтити о сопряженію глагола?

Слѣдующа :

1-о Кадъ с: корень глагола на s, sz, z писмена окончава наращение пакъ, кое глаголь добія съ j писмомъ почнѣсе, онда се писмо j на окончательно писмо коренна глагола променяе, н. п. olvas чита, нема olvas-j-a него по правилу olvas-sa тако vadász онъ лови има vadász-szatok ловите, öntöz полива öntöz-zen некъ полива онъ,

2-о Кадъ се корень глагола на опоменута s, sz, z писмена окончава, второ лице не добыва наращение sz, него ol или el н. п. olvas има olvas-ol, keres, keres-el.

3. Ако се глаголь на *t* писмо окончавъ, у Повелительномъ Наклоненію писмо *t* се на двогубо *ss* променюе н. п. *lát* види, *lássuk* да видимо мы, *üt* туче, не *üss* не удри. — Ако пакъ предъ *t* стои согласно писмо, онда се *t* задржава, него се оконченіе Повелительнаго Наклоненія *j* на *s* променюе н. п. *bont* овъ дреша, *bont-sátok el*, раздрешите вы.

4-о Ако се корень на два согласна, одъ кои е последнѣ *t*, окончавъ, наращеніе се пакъ такоѣеръ са согласнымъ писменомъ починѣ, онда се благогласія ради умѣе *a*, *at*, *e*, *et*, *ot* и. п. *bánt* вреѣа было бы *bánt-ni*, по правилу има *bánt-a-ni*, тако не *bánt-tam* него *bánt-ot-tam*.

5-о Кадъ се корень глагола на самогласно писмо окончавъ наращеніе се пакъ такоѣеръ са самогласнымъ писменомъ починѣ благогласія ради писмо се *v* умѣе н. п. *szö* овъ тка нема *szö-ök* него по правилу *szö-v-ök*, тако *szí* овъ сиса (вуче на натегачу) не *szí-unk*, него *szí-v-unk*.

Кои се образовательный слогови у сочиненію глагола употребляю?

Понайвыше слѣдующіи:

az, *oz*, *ez*, *z*; н. п. *út* путь, *út-az* овъ путуе; *hang* звоно, *hang-oz* овъ звони; *hó* снегъ, *ha-v-az* свежи, пада снегъ; *kő* камень, *kő-v-ez* камнемъ поставля; *szabály* правило, *szabály-oz* переписуе по правилу, *hajó* лаѣа, *hajó-z* вози на лаѣа.

ol, *el*, *öl*; н. п. *tál* чинія *tál-ol* сипа у чинію; *tűz* ватра, *tűz-el* ложи ватру; *fül* уво, *fül-el* прислушкуче; *bőjt* постъ, *bőjt-öl* пости. —

it; н. п. nagy великій, nagy-it увеличава; szép лепъ, szép-it улепнава; szám число, szám-it числи, брои. —

ul ül, odik, edik; н. п. drága скупъ, drag-ül покуплюе; szép лепъ, szép-ül быва лепшій, gazdag богатъ, gazdag-odik обогаћава се, szegényу сирома, szegény-edik осиромашава.

Кадъ се употреблява глаголъ у опредѣленомъ виду?

Глаголъ у опредѣленномъ виду употреблявасе:

1-о Кадъ име собственно уважителномъ т. е. у четвертомъ падежу стои; н. п. látom Pált видимъ Павла, а не látok Pált. — Ujvidéket tartja szép városnak, Новый Садъ држи за лепу варошь; а не tart.

2-о Ако предъ четвертымъ падежомъ частица аз или á стои н. п. írom a' levelet пишемъ писмо, а не írok a' levelet. Én értem már a' magyar nyelvet, я веѣъ разумемъ маѣарскій языкъ.

3-е Опредѣлительный глаголъ изискую и имена притяжательна кадъ у четвертомъ падежу стое, н. п. az atyámat és anyámat tisztelem, могъ отца и мою мать почитуемъ. — Ő eladta a' ruháit, онъ е продао свое хальине.

4-о Четвертый падежь свію оны имена, коя се у првомъ падежу на *ik* окончаваю, изискую такоѣерь опредѣленный глаголъ н. п. én szebbiket választom, я бирамъ болѣгъ; egyik a' másikat szeretik, еданъ другогъ любе; én becsülem a' tudósabbikat, я почитусмъ ученигъ.

5-о Кадъ у беседи слѣдующа мѣстоименія: azt, ezt, amazt, emezt, őt, őket, azokat, ezeket, amazokat, emezeket, magamat, magadat, magát, magunkat, magatokat, magukat, mindnyájukat, egymást, kegyedet, и проча у четвртомъ падежу стое, н. п. En gyűlölöm őt, я мрзимъ нѣга. En magamat ajánlom, я се препоручуемъ. Ők szeretik egymást, оны любе еданъ другогъ.

Раздѣль II.

Неправилны Глаголи.

Каковы су то неправилны глаголи?

Есу овы, кои се по правилномъ горе изложеномъ начину не сопрягаваю.

Како се сопрягаваю овы глаголи?

Врло бы неудобно было све неправилне глаголе единствено сопрягавати, зато ꙗко оуде само она времена навести, у коима одъ правила отступаю.

Коренный Глаголь.	В р е м е П р е х о д я щ е.	В р е м е П р е ш е д н е.
aluszik, онъ спава	aluvám, ál, vék,	aludtam,
alkuszik, онъ се по-	alkuvám, ál, vék.	alkudtam,
гажа betegszik, разболя-	betegedém, edél,	betegedtem,
ва се	edék,	
cselekszik, онъ твори	cselekvém, vél, vék,	cselekedtem,
dicsekszik, хвали се	dicsekvém, vél, vék,	dicsekedtem,
esküszik, закльѣ се	esküvém, vél, vék,	esküdtem,
eszik, онъ едѣ	evém, vél, vék,	ettem,
fekszik, онъ лежи	fekvém, vél, vék,	feküdtem,
haragszik, срда се	haragudám, adál,	haragudtam,
hidegszik, ладн се	hidegedém, edél,	hidegedtem,
	edék,	
hisz, онъ веруе	hivék, él, ve,	hittem,
iszik, онъ пие	ivám, ál, vék,	ittam,
lesz, онъ не быти	levék, él, ve,	lettem,
melegszik, грее се	melegedém, edél,	melegedtem,
	edék,	
megy, онъ ходи	mennék, nél, ne,	mentem,
menekszik, ослобо-	menekvém, vél, vék,	menekedtem,
жава се		
nyugszik, онъ почива	nyugvám, vál, vék,	nyugodtam,
öregszik, старь быва	öregedém, edél, edék,	öregedtem,
részegek, опия се	részegek, edél,	részegektem,
	edék,	
tesz, онъ чини, дѣла	tevék, vél, ve,	tettem,
veszekszik, сважа се	veszekedém, edél,	veszekedtem,
	edék,	
vesz, онъ купуе	vevék, vél, ve,	vettem,
visz, онъ носн	vivék, vél, ve,	vittem,

Време Будущее.	Наклоненіе Сослагательное.	Причастіе.	Накл. Неопредѣлено.
alvandom, alkudandom,	aludnám, alkudnám,	alvó, alkuvó,	alunni. alkudni.
betegedendem,	betegedném,	betegedő,	betegedni.
cselekedendem, dicsekedendem,	cselekedném, dicsekedném,	cselekvő, dicsekedő-vő,	cselekedni. dicsekedni.
esküdendem, eendem, fekvendem, haragudandom,	esküdném, enném, feküdném, haragudnám,	esküvő, evő, fekvő, haragvó,	esküsdni. enni. feküdni. haragudni.
hidegedendem,	hidegedném,	hidegedő,	hidegedni.
hiendek, iandom, leendem, melegedendem,	hinnék, innám, lennék, melegedném,	hivő, ivó, levő melegedő,	hinni. inni. lenni. melegedni.
menendek, menekvendem,	mennék, menekedném,	menő, menekvő,	menni. menekedni.
nyugvandom, öregedendem, részegedendem,	nyugodnám, öregedném, részegedném,	nyugvó, öregedő, részegedő,	nyugodni. öregedni. részegedni.
teendek, veszekedendem	tennék, veszekedném,	tevő, veszekedő-vő,	tenni. veszekedni.
veendek, viendek,	vennék, vinnék,	vevő, vivő,	venni. vinni.

Како се сопрягава Глаголъ van?

На овай начинъ:

Наклоненіе Изявительно.

Наклоненіе Сослагательно.

Време Настояще.

vagyok, я есамъ
vagy, ты еси
van ъ vagyon онъ есть

legyek, да я есамъ
légy, ,, ты еси
legyen, ,, онъ есть

vagyunk, мы есмо
vagytok, вы есте
vannak, оны есу

legyünk, да мы есмо
legyetek, ,, вы есте
legyenek, ,, оны есу

Време Преходяще.

valék, я бы
valál, ты быяше
vala, онъ бы

volnék, да я бы
volnál, да ты бы
volna, да онъ бы

valánk, мы бысмо
valátok, вы бысте
valának, оны быше

volnánk, да мы бысмо
volnátok, да вы бысте
volnának, да оны быше

Време Прешедше.

voltam, я самъ было
voltál, ты си было
volt, онъ е было

voltam, да самъ я
voltál, да си ты
volt, да е онъ

voltunk, мы смо были
voltatok, вы сте были
voltak, оны су были

voltunk, да смо мы
voltatok, да сте вы
voltak, да су оны

было

были

Време Давнопрешедше

као и Прешедше, само што се у Наклоненію Изявителвомъ додае *vala* или *volt*, а у Наклоненію Сослатател. мѣсто *leguен* додае се *volна*.

1-о Време Будуще.

leszek, я ѣу быти	leendnék, да будемъ
leszel, ты ѣешь „	leendnél, „ будешь
lesz, овъ ѣе „	leendne „ буде
leszünk, мы ѣемо быти	leendnénk, да будемо
lesztek, вы ѣете „	leendnétek, „ будете
lesznek, овы ѣею „	leendnének, „ буду

2-о Време Будуще.

lenni fogok,	lenni fognék,
„ fogsz,	„ fognál,
„ fog,	„ fogna,
lenni fogunk,	lenni fognánk,
„ fogtok,	„ fognátok,
„ fognak,	„ fognának,

Наклоненіе Повелително.

légy, буди ты	legyünk mi, будимо мы
legyen, некъ буде овъ	legyetek ti, будите вы
	legyenek ők, некъ'буду овы

Наклоненіе Неопредѣлено.

lenni, быти

П р и ч а с т і є

Настояще

való, сущіи

Прешедше

vólt, бывшіи

Будуще

leendő, будущіи.

Дѣепричастіє

lévén, бывшіи.

Раздѣль III.

Глаголи безлични.

Кои се зову безлични глаголи, и кои су то?

Безлични глаголи зову се оны, кои се само у трећемъ лицу употребляваю, иначе сопрягаваю се правильно како годъ и прочіи глагола, треће лице Числа Единств. и есу слѣдующіи:

esik, пада киша

fáj, боле

havazík, пада снегъ

hajnalík, свиће

harmatozík, роси се, пада
роса

illik, доликую

izlík, допадасе (es schneft)

kell, треба, мора

látzik, видисе

lehet, можно е

menydörgög, грми

nincs, нема

rémlík, чинисе (es scheint)

tetzik, допада се

történík, догађа се

van, има

villámlik, сева

zúg, зуй.

Како се сопрягава глаголъ безлични ван има?

На слѣдующіи начинъ:

Наклоненіе Изъявительно,
Време Настояще.

Nekem tollam van,	я имамъ перо
neked tollad van,	ты имашь перо
neki tolla van,	онъ има перо
nekünk tollunk van,	мы имамо перо
nektek tollatok van,	вы имате перо
nekik tolluk van,	оны имаю перо
nekünk tollaink vannak,	мы имамо пера
nektek, tollaitok vannak,	вы имате пера
nekik tollaik vannak,	оны имаю пера
nekem könyveim vannak,	я имамъ кнѣига
neked könyveid vannak,	ты имашь кнѣига
neki könyvei vannak,	онъ има кнѣига и т. д.

Време Преходяще.

nekem rőnzem vala,	я имадо новаца
neked barátod vala,	ты имаде пріятеля
neki igaza vala,	онъ имаде право
nekem valónak könyveim,	я имадо кнѣига
neked valónak lovaid,	ты имаде конье
neki valónak almái	онъ имаде ябуке
nekünk vala rőnzünk,	мы имадосмо новаца

Време Прешедше.

nekem volt időm,	я самъ имао времена
neked alkalmad volt,	ты си имао прилику
	и т. д.

Време Будуще.

nekem leend helyem,	я ѣу имати место
neked leend helyed,	ты ѣешь имати место

neki leend helye, онъ же имати место
nekem leendnek könyveim, я ѣу имати кнѣига

Наклоненіе Сослагательно.

Време Настояще.

ha nekem tollkésem volna, да бы я имао перочникъ
ha neked tollkésed volna, да бы ты имао перочникъ
и т. д.

Време Прешедше.

ha nekem tollkésem volt да самъ я перочникъ имао
volna было
ha neked pénzéd volt volna, да си ты новаца имао было
и т. д.

Време Будуще.

ha nekem barátom leen- ако я будемъ имати прія-
dene, теля
ha nekem barátaim leen- ако я будемъ имати прі-
denének, ятель
ha nekünk pénzünk leen- ако мы будемо новаца
dene, имати
и т. д.

Наклоненіе Повелительно.

neked könyved legyen, имай ты кнѣигу
neki pénze legyen, некъ има онъ новаца

*Како се употребљава безлични глаголь
mincs и sincs нема?*

Овако :

Наклошеіе Изявительное.

Време Настояще.

nekem nincs alkalmatosságom,	я немамъ прилике
nekem sincs,	немамъ ни я
neked nincs reménységed,	ты немашь надежде
neked sincs,	немашь ни ты
neki nincs lova,	онъ нема коня
neki sincs,	нема ни онъ
nekem sincsenek juhaim,	я немамъ оваца
nekem sincsenek,	немамъ ни я
neked sincsenek könyveid,	ты немашь квьига
neked sincsenek,	немашь ни ты
nekünk nincs szolgánk,	мы немамо слугу
nekünk sincs,	немамо ни мы
nektek nincs szolgátok,	вы немате слугу
nektek sincs,	немате ни вы
nekik nincs tolluk,	оны немаю пера
nekik sincs,	немаю ни оны и т. д.

Време Преходяще.

nekem nem vala orám,	я неимадо сать
nekem sem vala,	неимадо ни я
neked nem vala orád,	ты неимаде сать
neked sem vala,	неимаде ни ты
nekem nem valónak gyű- gűim,	я неимадо прстенѣ
neked sem valónak,	ни ты неимаде

Време Прешедше.

nekem nem volt kenyereim,	я нисамь имао леба
nekem sem volt	ни самь имао ни я

nekem nem voltak tanítóim, я нисамъ имао учителя
nékem sem voltak, ни я нисамъ имао
nekünk nem voltak lovaink, мы нисмо имали ковѣ
nekünk sem нисмо ни мы и т. д.

Време Будуще.

nekem nem leend helyem, я неѣу имати места
nekem sem leend, ни я неѣу имати

Наклоненіе Сослагательно.

Време Настояще

ha nekem segítségem nem да я небы имао помоѣи
volna,
ha nekem sem volna, да и я небы имао
ha neked eszed nem volna, да ты небы имао памети
ha neked sem volna, да и ты небы имао
ha neki kilátása nem volna, да онъ небы имао изгледа
ha neki sem volna, да и онъ небы имао
ha nekünk vizünk nem да мы небы воде имали
volna,
ha nekünk sem volna, да и мы небы имали
и т. д.

Наклоненіе Повелительно.

nekem ne legyen szobám, некъ я немамъ себе
nekem se legyen некъ и я немамъ
и т. д.

*Како се употреблява безлични глаголь
kell треба мора?*

На слѣдующіи начинъ:

Наклоненіе Изъявительно.

Време Настояще.

nekem futkosnom kell,	я морамъ трчкарати
neked futkosnod kell,	ты морашь трчкарати
neki tanulnia kell,	онъ мора учити
nekünk tanulnunk kell,	мы морамо учити
nektek engedelmeskednetek kell,	вы се морате повиновати

nekik olvasniok kell,	оны мораю читати
nekem segedelem kell,	я требама помоѣи
neked alkalom kell,	ты требашь прилику
neki biztosság kell,	онъ треба сигурности
nekünk biztosság kell,	мы требамо сигурности
nektek gabona kell,	вы требате жита
nekik pénz kell,	оны требаю новаца

Време Прешедше.

nekem tanulnom kellett,	я самъ морао учити
neked utaznod kellett,	ты си морао путешати
	и т. д.

nekem kávé kellett,	я самъ кафу потребовао
neked dohány kellett,	ты си дувана требовао
	и т. д.

Време Будуще.

nekem papiros kellend,	мени ѣе папірь требати
neked tinta kellend,	теби ѣе мастило требати
	и т. д.

nekem várnom kellend,	я ѣу морати чекати
neked mosnod kellend,	ты ѣешь морати прати

Наклоненіе Сослагательно.

ha nekem aludnom kellene, да бы я морао спавати
ha neked dolgoznod kellene, да бы ты морао радити
ha nekünk dolgoznunk kellene, да бы мы морали радити
и т. д.

ha nekem munka kellene, да бы я посла требовао
ha neki munka kellene, да бы онъ посла требовао
ha nektek csizsma kellene, да бы вы чизме требали
и т. д.

Време Прешедше.

nekem írnom kellett volna, я бы самъ морао писати
neked látnod kellett volna, ты бы си морао видити
nekik várniok kellett volna, оны бы морали чекати
и т. д.

nekem zsír kellett volna, я самъ масти требао было
neked vaj kellett volna, ты си масла требао было
neki sajt kellett volna, онъ е сира требао было
и т. д.

Време Будуще.

nekem adnom kellendene, ако я будемъ морао дати
neked adnod kellendene, ако ты будешъ морао дати
neki adnia kellendene, ако онъ буде морао дати
nekünk írniunk kellendene, ако мы будемо морали
писати, и т. д.

nekem ruha kellendene, ако я будемъ хальиву тре-
бовати

neked nyugvás kellendene, ако ты будешъ покоя
требовати

neki gyűrű kellendene, ако онъ буде прстенъ тре-
бовати

nekünk cipő kellendene, ако мы будемо ципеле
требовати, и т. д.

ГЛАВА ШЕСТА.

Н а р ъ ч і є.

Шта є Нарѣчіє?

Нарѣчіє є такова часть слова, коя редь, меру, место, начинь, свойство или качество какове ствари показує.

Какова Нарѣчія ила маѣарскій языкъ?

Слѣдующа :

1-о Нарѣчія времена.

mikor? кадь?	most, садь
meddig? докле?	minap, ово дана
ma, данась	gyerén, редко
tegnap, юче	ritka, редко
korán, рано	az idén, ове годне
későn, доцкань	taval, лане
jokor, врло рано	hajdan, кадгодь
reggel, изь ютра	eleinte, изпочетка
estve, съ вечера	gyakran, често
délben, у подне	valaha, кадгодь
délután, после подне	mindig, свагда
éjjel, ноѣу	mindjárt, одма
nappal, даню	majd, скоро
mindennap, свакій дань	azután, после тога
néha, кадкадь	hamar, фришко
ollykor, гдикадь	ezennel, одма
tajban, око в. п.	ögöké, на веки
déltajban, око подне	addig, донде
	idővel, съ временемь

2-о Нарѣчія места.

itt, itten, овде	sehol, нигди
ott, ottan, тамо	a' hol, гди

valahol, гдигодъ
 messze, далеко
 kin, kün, наполю
 ben, унутри
 amoda, тамо
 sehova, нигди
 előre, напредъ
 hátra, острагъ
 lent, доле
 fent, горе
 hátúl, одъ острагъ
 elül- съ предъ
 mindenütt, свугди
 ide, овамо
 oda, овамо
 egerre, овамо
 ki, наполъ
 be, унутра

távol, изъ далека
 fel, föl, горе
 le, доле
 alá, доле
 innét, одавде
 onnét, оданде
 felülről, одъ горе
 alulról, одъ доле
 elülről, съ предъ
 arra, онамо
 másfelé, на другу страву
 kifelé, на полъ
 befelé, у нутра
 vissza, натрагъ
 eddig, довде
 addig, донде
 közzel, близу,
 közzelről, съ близа
 előfelé, напредъ

3-е Нарѣчія числа.

hányszor, колико пута	négyszer, четири пута
egyszer, еданпутъ	tízszeg, десеть пута
először, првый путь	százszor, сто пута
egyenként, по еданъ	ezerszer, хиляду пута

4-о Нарѣчія различитогъ знаменованія.

hogyan? } miként? }	} како?	legfőlebb, найвише
igy, овако úgy, тако igen, есть részint, одъ части		leginkább, особито annyira, толико kiváltkér, изрядно, особито nem, не valósággal, заиста

többnyire, понайвише	talán, можно
általában, вообще	azértsem, багь зато не
fölötte, особыто	egyenessen, управо
még nem, юшть не	elég, доста
még, юшть	ingyen, туне
míg, докле	szépen, лепо
őszvesen, скупа	bátran, слободно
alig, текъ	régen, давно
bizvást, за цело	gyalog, пешке
hirtelen, нечаяно	jól, добро
szertölött, преко его, су-	hamar, фришко, скоро
выше	lassan, лагано, споро
mint, као	mellesleg, узгредь
szintugy, такођерь	őszszel, съ есени
hiában, всуе	ülve, седећи
hasonlókép, на истый на-	játszva, играюћисе
чивъ	

*Кои се образователни слосови у сочи-
ненію нарѣчія употребляю?*

Слѣдующіи :

1.) *an, on, en, n,*

bizonyos-an извѣстно, okos-an мудро, jobb-an болѣ
nagy-on весма, szép-en лепо, erős-en яко
drága-n скупо, ritká-n редко, gyors-an скоро

2.) *ul, ül, l,*

rút-ul ружно, rossz-úl хрѣаво, olasz-ul талианскій
vitéz-ül храбро, franczia-úl французскій, ember-ül
людскій
német-ül немецкій, szerb-ül србскій, déak-ul латин-
скій

3.) *kor.*

jó-kor, рано у ютру
 éjféli kor, у поноћи
 egy-kor, негда

szünet-kor, у берби
 mi-kor? када?
 egyébkor, другій путь

4.) *vá, vé, va, ve.*

jó-vá, добро
 keves-sé (vé) мало
 örök-ké (vé) на вѣки

sír-va, плачно
 nevet-ve, смеюћи се

ГЛАВА СЕДМА

С о ю з њ.

Шта е Союзъ?

Союзъ естъ такова часть слова съ којом се или единствене речи или цела изреченія союжаваю, или разделяю.

Кое су Союзи?

Слѣдующіи:

és, 's, meg, и; a' széket és asztalt, столицу и асталъ
 is, и; te is, én is, и ты и я
 mind, mind, и; mind te, mind én, и ты, и я
 mégis, опеть; nem láttam, mégis tudtam, нисамъ

видіо опеть самъ знао

nem csak — hanem, не само — но; nem csak én megyek, hanem te is jössz, не идемъ я само, но доћићешъ и ты

minél — annál, што — то; minél előbb adsz, annál jobb lesz, што пре дашъ, то болѣ.

vagy — vagy, или — или; vagy ma, vagy holnap, или данасъ или сутра

sem — sem, ни — ни; sem pénzt, sem egyébét nem adott, ни новаца, ни што друго не дао

csak, само; csupán, само; egyedül, самъ, kivéven ha, осимъ ако

ugy — hogy, тако — да; ugy cselekedjél, hogy még
 ne bánod, твори тако, да се некаешъ.
 ámbár — mégis, премда — опеть; ámbár semmit
 sem tudott, mégis jól felelt, премда не ништа
 знао, опеть е добро одговорю
 mint — ugy, како — тако; mint szántottam ugy
 arattam, како самъ орао, тако самъ жнѣо
 minthogy — tehát, будући — то; minthogy te itt
 maradsz, tehát én elmegyek, будући да ты ту
 остаешъ, то я одлазимъ.
 jollehet — mégis, премда — ништа манѣ; jollehet
 nem ígértem, mégis adtam neki, премда нисамъ
 обећао, ништа манѣ дао самъ му

hogy, да
 ha, hогуѣа, ако
 a' mennyiben, у колико
 egyébként, иначе
 azért, зато
 tehát, дакле
 és így, и тако
 mert, ибо
 mivel, будући
 még pedig, и то јоштъ
 mint ha, као кагда
 miután, будући
 meg, и
 mihelyt, одма како

azonban, међу тымъ
 egyedül, самъ
 de, али
 hanem, него
 mint, као
 tudniillik, сирѣчь
 továbbá, далѣ
 azaz, то есть
 meg, и
 végre, напоследку
 midőn, кадъ
 mielőtt, пре него
 még, јоштъ
 alig hogy, текъ што
 hogy ne, како не

ГЛАВА ОСМА.

Междометіе.

Шта е Междометіе?

Междометіе естъ такова часть слова, съ ко-

іомъ мы различите наша чувствованія, како радости, жалости, удивленія и проча изражавамо.

Колико родова междометіе има?

Вышше родова; као:

1.) Сожалительна: *boldog Isten! Istenem, ej! ej! ejnye! oh, Боже мой, за Бога, хей! хей!*

2.) Тужительна: *Jaj! oh! o! egek! oh Istenem! о тешко! о Боже мой! штоѣу за Бога!*

3.) Поругательна: *hiszen! dejszen! épen bizonyu! bezzeg! како ніе! текъ што ніе!*

4.) Укорительна: *csúfság! szégyen! gyalázat! срамота! пфуй!*

5. Удивительна: *beh! vajmi! juj! soha soha! ахъ за Бога! шта бы то!*

6.) Питающа: *hogu hogu! hogyan! како то!*

7.) Сумнительна: *valjon! ugyan! lehetségs é! ель истина? ель могуће!*

8. Радующа: *haja huja! huju! ujju! élyen! ую! весело!*

ЧАСТЬ ДРУГА.

Правописаніе.

Шта є Правописаніе?

Правописаніе єсть она часть єзыкаученія (Грамматике) коя наєъ учи речи єъ надлежны писмевы правильно писати, разделявати, и нуждне знаке употреблявати.

Гди се пишу велика писмена?

Велика писмена се пишу:

1-о У почетку сваке речи. 2-о У почетку свакога стіха. 3-е У собственымъ именама. 4-о У реченіяма коя достоинство и чинь означаваю. 5-о После точке.

Шта треба овде примѣтити?

Примѣтити треба то да се имена прилага-

телна, ма да одъ собсвены имена происходе съ великимъ писменыма не пишу; н. п. *újvidéki*, новосаѣанинъ; тако исто не пишу се ни имена народа съ великимъ писменыва, кадъ се као имена прилагателна употребляю; н. п. *magyar bor*, маѣарско вино.

ЧАСТЬ ТРЕТЯ.

Словосочиненіе.

Шта є Словосочиненіе?

Словосочиненіе єсть она часть єзыкоученія, коя учи разне части слова у єданъ такови редъ поставити, да чрезъ то мысли онога, кои говори, или пише, совершенно разумети се могу.

Шта намъ треба знати о соглашенію имена Существителни?

Слѣдующа:

1.) Име Существително или мѣстоименіе съ глаголомъ соглашава се у числу и лицу; н. п. *A' gyermek játszik*, дете се игра; — *a' tanító boszankodik*, учитель се срдн; — *ők olvasnak*, оны читаю.—

2.) Презиме се у маѣарскомъ єзыку крште- номъ имену свагда предпоставля; н. п. *Tököly Sabbas*, Савва Текелн; *Majlat György*, Георгій Майлатъ.

4.) Кадъ се у беседи выше речи — кое къ єдномъ смыслу принадлеже — заєдно стеку, то само последня се речъ скланя; н. п. *Szent István első magyar királytól nyerték a' rapok jövedelmeiket*, одъ светогъ Стефана првогъ маѣарскогъ краля, добыли су попови ньюва добра.

4.) Кадъ се два имена у єдной конштуркціи заєдно стеку, одъ кои єдно притяжателя, друго пакъ притяжаніе означава, онда се притяжатель свегда напредъ, притяжаніе пакъ острагъ меѣе,

тако, да и оконченіе, притяжаніе знамевуюће *nak nek* изостати може: н. п. *A' ház-nak* или *ház magossága*, высина куће; — *a' kert-nek* или *kert szélessége*, ширина баште.

Шта намъ треба знати о именьма Прилагателныма?

Некоя имена Прилагателна извѣстна наращенія вуждно изискую; н. п. *méltó a' dícséret-re*, похвале достоянъ; — *ártalmas a' beteg-nek*, бо-лествику шкодливо.

Шта намъ треба знати о Глаголыма?

Повайвыше слѣдующа:

1.) Кады се две или выше рчи числа единственногъ у конштуркци са союзомъ стеку, онда се глаголъ у множественно число меће н. п. *Péter és Pál olvasnak*, Петаръ и Паво читаю.

2.) Глаголъ обычно на концу стои, но кады е конштуркція вопросителна, онда се у почетку поставля; н. п. *már régen nem láttalak*, нисамъ те већ одавно видю. *Láttad azt az embert?* Если видю тогъ човека.

3.) Велика часть глагола себи свойствена наращенія изискуе; н. п. *beéri két öl fával*, онъ ће изаћи съ два фата дрва на край; — *hizelkedik neki*, улагуе му се; — *gyönyörködik az olvasásban*, има увеселеніе у читаню.

Како се употребляваю слѣдующа Нарѣчія: át, be, fel, föl, le, ki, meg, össze, vissza, rá, haza, szét, el?

Ова Нарѣчія употребляваюсе на слѣдующи начинъ:

1.) Кады стое предъ глаголомъ онда се съ глаголомъ заедно пишу, кады стое после глагола

онда се одъ глагола разделяюу н. п. *átadom neked* или *nem adom át*.

2.) Кады глаголь какавъ стои у Наклопенію Повелителномъ, онда се Нарѣчія ова острагъ поставляю; н. п. *várd meg*, чекай га; *ád át neki*, предай му; *vigyétek ki*, носите наполю.

3.) Ако е реченіе таково съ коимъ се што забранюе, и онда се нарѣчія ова после глагола поставляю; н. п. *ne mond meg*, не вѣдай е; *ne jöj be* и т. д. Или ако се између нарѣчія и глагола слогъ овай *ne* умеће, н. п. *be ne jöj, meg ne mond*.

4.) Ако е реченіе отрицательно, такођеръ се после глагола поставляю; н. п. *nem írom le, nem fizettem meg, nem megyek vissza*.

5.) Ако е реченіе вопросительно и съ нарѣчіемъ се починѣ, и онда гореизложена нарѣчія после се глагола поставляю; н. п. *mikor jö vissza? meddig maradsz el? miért nem koztad haza? mikor érsz ga? кады ѣшь имати каде?*

*Како се употреблява безлични глаголь *kell* и союзъ *is*?*

На слѣдующіи начинъ:

1.) Безлични глаголь *kell* и союзъ *is* између горе изложены нарѣчія и глагола поставля се; н. п. *át kell mennem Budára*, я морамъ преко ићи у Будимъ; *három órákor föl kell kelnem*, у три сата морамъ устати. *Le is írom, vissza is viszem*, и преписаћу и однећу натрагъ; *el is végzem, haza is küldöm*, и свршићу и послаћу кући.

2.) Ако у реченію союзъ *ha* доѣс, онда се союзъ *is* на край поставля; н. п. *ha megtalálod is*, ако и наѣшь, *ha lefizeted is*, ако и платишь.

*Како се употреблява лични глаголь *van*?*

1.) Лични глаголь *van* у Наклопенію Изяви-

телномъ времениу Настоящемъ свагда се изоста-
вля кадъ као предикатъ долази; н. п. én boldog
vagyok, te boldog vagy, ő boldog; mi boldogok va-
gyunk, ti boldogok vagytok, ők boldogok; а не ő
boldog van, ők boldogok vannak; тако а' hó fehér,
снегъ е бео; ezek а' tornyok magasak.

2.) У прочимъ временма не изоставля се тре-
ће лице глигола van, н. п. én beteg válék, te beteg
valál, ő beteg valá, én beteg voltam, ő beteg vólt. Ez
az ember gazdag lesz.

*Кадъ и како се употреблюеа притяжа-
телно оконченіе е?*

Притяжательно оконченіе е употреблява се,
кадъ притяжатель острагъ, притяжаніе пакъ на-
предъ стои, и обычно на вопросъ кіе чіи? одго-
вара; н. п, кіе ez а' könyv? чія е ово кнѣига?
János-é Іованова; кіе ez а' ház, чія е ово кућа?
egy kereskedő-é, едногъ трговца; ezek а' tehenek а'
szomszédom-é, ове су краве мога комшіе.

*Како се употребляваю ове речи: úgy,
olyan?*

1.) Союзъ úgy свагда се съ глаголомъ упо-
треблява; н. п. úgy kiabál, тако виче; úgy aluszik,
тако спава и т. д.

2.) Местоименіе olyan или olly свагда се са
именемъ прилагательнымъ употреблява, н. п.
olyan szép, тако лепъ, olyan nagy, olly nehéz и т. д.

Ако пакъ предъ глаголомъ каквоо нибудъ
нарѣчіе стои, онда се и предъ глаголомъ упо-
треблява; н. п. olyan szépen ír, тако лепо пише;
olly ritkán jó hozzánk, тако редко долази къ нама.

*Кадъ се употребляваю наращенія lak, lek
съ глаголима?*

Кадъ хоѣмо съ глаголомъ тебе или васъ да
изразимо; н. п. vár-lak, я чекамъ тебе или васъ;

kér-lek, я молимъ тебе или васъ; *vár-álak*, я чека тебе или васъ; *kér-elek*, я моли тебе или васъ; *várta-lak*, я самъ чекао тебе или васъ; *kérte-lek*, я самъ молю тебе или васъ и т. д.

*Шта налѣ треба знати о Дѣепричастію
vt, ve?*

То: да се место причастія и прилагателногъ имена употреблява, и да у числу множественномъ глаголь изостае; н. п. *meg vannak írva* или *megír-
vák* написана су; *el vannak adva* или *elad-vák*, про-
дана су; *át vannak adva* или *átad-vák* предана су.

*Како се употребляваю имена Собствен-
на градова, мѣста?*

Имена Собствена градова, села на вопросъ *hol*, гди? добываю *ban, ben*, послерѣчія; н. п. *hol
vóltal?* гди си было? одговара: *Posonyban, Debre-
czenben, Búd-án, Pest-en, Kass-án, Ujvidék-en* и т. д.
на вопросъ пакъ *honnét?* одъ куда? добываю *ból,
ből, ról, ről, rül, rül*, н. пр. *honnét jöttek!* одъ куда
су дошли? *Budá-ról, Pest ről, Kassa-ról, Ujvidék-ről*;
на вопросъ *hova*, куда? *ba, be, ra, re*, н. п. *hova
megysz?* куда идешь? *Buda-ra, Pest-re, Kassa-ra,
Ujvidék-re, Posony-ba, Bécs-be.*

Погрешке.

Стр.	редъ	погрешке	поправи
2	27	sziv-ből, 28, szél-től	sziv-ből, széltől
4	27	прилатателно	прилагателно
„	29	kettő	kettő
5	15	erdő, 16, erdők	erdő erdők
6		у речи kert место ö	ő
12	7	sokszinű	sokszinű
17		у речи belölem место ö	ő
23	22	fegyver	fegyver
24	20	место ö подъ 5, свуда	ő
26	3	előtt	előtt
„	5	elől	elől
„	12	felől	felől
48	7	leendő	leendő
58	25	előbb	előbb
61	1	собствены	собствены

- Сілоанъ и Милена Србкиня у Енглеской отъ Мил: Вида-
ковиќа — 1 ф. 20 кр.
- Слѣдствія Злодѣйствія Позорищна Игра отъ Конст. По-
повиќа — 30 кр.
- Созаклетіе противъ Венеціе жалостно Позорнице отъ Иоан-
на Кляичъ — 24 кр.
- Спомени Народа Србсколь у Бизатскимъ Списательима
издао Исидоръ Николићъ — 1 фор.
- Србска Грамматика по Начину, коимъ найславнии наши
Списатели пишу, одъ Іов. Поповиќа — 40. кр.
- Србскій Лѣтописъ отъ Годъ 1826 до 1834 снака свезка
по 15 кр.
- — — — — 1837 до 1840 — по 30 кр.
- — — — — 1841 до 1843 — по 40 кр.
- Толкованіе Священихъ Евангелій Каждаго Недѣлнаго и
Празднаго дне, отъ Конст. Маршиковиќа 2. Ч. — 2 фор.
- Турци у Босни, отъ Конст. Поповиќа — 15 кр.
- Умне Забаве Др. Стеиќа Ч. I. и V. по 40 кр. Ч. IV.
30 кр.
- Царъ Лазаръ Стихотвор. I. Николиќа — 2. фор.
- Феофронъ вли Искусній Совѣтникъ за юность Безпекуену.
Превео П. Р. П. К. — 1 фор.

... 30 р.
... 21 р.
... 1 р.
... 40 р.
... 15 р.
... 10 р.
... 3 р.
... 1 р.